

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Иск.№ 712
д-ние - 6 DEC 2022

ДО
Г-Н РАДОМИР ЧОЛАКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТ А Н О В И Щ Е

О Т

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на търговския закон
(сигн. 48-254-01-10)

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Българската търговско – промишлена палата (БТПП) изразява следното становище относно Законопроект за изменение и допълнение на търговския закон:

БТПП принципно подкрепя предложените изменения, които имат за цел създаването на ефективна нормативна уредба, която да отговаря на нуждите на все по-разрастващия на българския пазар технологичен сектор. Принципно бизнеса споделя идеята, че т.нар. „стартъп“ компании се нуждаят от sui generis модел на търговско дружество, което да не ограничава и възпира бързите темпове, с които тези компании обикновено се развиват. Безспорно въвеждането на нова уредба е не просто възможност, а необходимост, за да бъде България съответстваща на иновативното развитие, модернизация, дигитализацията и технологизацията, които процеси са обхванали всички краища на света и всички сфери на световната икономика.

По отношение на текстовете предложени със законопроекта за създаване на нов вид правно дружество – дружество с променлив капитал (ДПК), БТПП прави следните бележки и коментари:

1. По отношение на разписания нов правен институт „Договори за предоставяне право на придобиване на дялове и конвертируеми заеми“ (чл. 260й от законопроекта).

Съгласно разпоредбата на чл. 260й от ЗИД на ТЗ, се предвижда създаването на нов правен институт, който цели един вид стимулиране на служителите, като им предоставя правото на придобиване на дялове от ДПК. В исторически план в законодателството сходен модел на стимулиране е използван при т.нар. работно-мениджърски дружества („РМД“), възникнали в процеса на приватизация. За разлика от РМД, Законопроектът не предпоставя право на придобиване на дялове от учредяването на самостоятелно дружество, което да съществува въвн от дружеството, чиито активи се придобиват. Напротив, така предложената редакция на чл. 260й предполага служителите да работят в определено дружество по валидно трудово правоотношение, а правото за придобиване е вид „бонус“, целящ мотивирането им. Така предложеният текст „Договори за предоставяне право на придобиване на дялове“, има няколко положителни аспекта, от една страна, въвеждането на подобна възможност би повишило мотивацията и желанието за развитие в служителите, защото имат възможност за кариерно израстване и развитие, което пък от своя страна би подобрило представянето на ДПК на пазара, от друга страна, това разрешение има отношение и към разпоредбите за придобиване на собствени дялове от страна на дружеството. Законопроектът предвижда, че правото на прехвърляне на дялове може да се упражни само чрез прехвърляне на собствени дялове на ДПК, което от своя страна не позволява задържането им от страна на дружеството.

Горното важи и по отношение на т.нар. конвертируеми заеми, които са правно регламентирани в чл. 260и, ал. 7. Използването на този вид инструмент за привличане на инвеститори би се оказал надежден вариант, защото за последните ще има по-голям интерес от предоставяне на средства, когато има подобна уговорка, а именно, че след време ще придобият съответен дял от дружеството.

Във връзка с гореизложеното, **предлагаме да се въведе и текст**, който уточнява кой ще бъде меродавният момент за определяне на пазарната оценка, въз основа на която инвеститорът ще може да придобие дял от дружеството, например, че инвеститорът ще придобие определен процент, който се

изчислява на база на пазарната оценка към момента на инвестиране на средствата.

Мотиви:

Предложението цели да се избегнат съмненията и евентуални спорове, които ще възникнат в практиката при липсата на изрична уредба за извършването на пазарната оценка за придобиване на дялове.

2. Придобиване на собствени дялове

Съгласно разпоредбата на чл. 260з, ал. 5 - „Дружеството може да придобива собствени дружествени дялове при условия и ред, предвидени в дружествения договор. Общата номинална стойност не може да надхвърля 50 на сто от общата стойност на дяловете. Дружеството е длъжно да прехвърли в тригодишен срок притежаваните собствени дялове, които надхвърлят този размер. В противен случай те се обезсилват“.

Видно от разпоредбата на чл. 187, ал. 1 ТЗ, придобиването на собствени акции на АД е силно ограничено и то може да се извърши единствено в предвидените изчерпателно в закона хипотези. Това ограничаване е свързано именно с виждането за гаранционната функция на капитала, защото притежаването на собствени дялове от страна на дружеството създава опасност капиталът да не бъде набран. В допълнение, ако дружеството придобие собствени дялове възмездно, това може да намали паричните средства. Тези положения обаче са без значение при ДПК, тъй като законопроектът не поставя никакви изисквания по отношение набиране и поддържане на капитала на дружеството.

Независимо от горното, притежанието на собствени дялове, при което и да е дружество, създава известна опасност и дисбаланс. Причините са следните: първо, придобиването би намалило броя на съдружниците, което от своя страна води до по-малко средства, които дружеството може да набере, защото се ограничава инвеститорския достъп; второ, създава се опасност и несигурност по отношение на контрола на дружеството, тъй като може да се стигне до ситуация, в която миноритарни съдружници могат да упражняват по-осезаем контрол. В тази връзка, препоръчително е да се предвидят механизми за ограничаване възможността на ДПК да притежава собствени дялове. Това може да се осъществи по следните начини:

- Изчерпателно да се предвидят хипотези, в които ДПК може да придобие собствени дялове;

- Да се предвиди по-нисък максимален праг на общата номинална стойност на собствените дялове (предвиденият в чл. 260з, ал. 5 50% праг е неоправдано висок);
- Да се предвиди по-кратък срок, в който дружеството може да притежава собствените си дялове (предвиденият е чл. 260з, ал. 5 3-годишен срок е твърде дълъг).
- Изрично да се посочи, че тези дялове не се взимат предвид при определяне чистата стойност на имуществото при изплащане на дивиденди и лихви на съдружниците.

В тази връзка, предлагаме да се въведат ал. 7, 8 и 9 на чл. 260з, а ал. 5 и 6 да се изменят по следния начин:

„(5) Дружеството може да придобива собствени дружествени дялове само:

- 1. при универсално правоприемство, освен при преобразуване;*
- 2. ако извършва по занятие сделки с ценни книжа и придобива дружествените дялове в изпълнение на поръчка на трето лице;*
- 3. при изключване на съдружник на предвидените в закона и в дружествения договор основания;*
- 4. в резултат на принудително изпълнение на задължение на съдружник към дружеството;*
- 5. ако те са издадени като привилегирани акции специално с тази привилегия;*
- 6. при обратно изкупуване.*

(6) В случаите по ал. 1, т. 2, 4 и 5 дружествените дялове трябва да са платени изцяло.

(7) Общата номинална стойност на собствените дялове не може да надхвърля 25 на сто от общата стойност на дяловете. Дружеството е длъжно да прехвърли в двугодишен срок притежаваните собствени дялове, които надхвърлят този размер. В противен случай те се обезсилват.

(8) Дружеството не може да упражнява правата по собствените дялове до тяхното прехвърляне и те не се пресмятат при определяне на необходимия кворум и мнозинство за провеждане на общо събрание на съдружниците. Собствените дялове се отразяват в годишния финансов отчет.

(9) Собствените дружествени дялове не се вземат предвид при определяне на чистата стойност на имуществото на дружеството“.

Сходен е въпросът и с предвидените дялове без право на глас. С цел избягване на изменение на контрола в ДПК, би могло да се предвиди разпоредба, съдържаща ограничение, че не може повече от половината дялове да са без право на глас. Във връзка с горепосоченото предложение, считаме, че чл. 260е, ал. 4 трябва да придобие следното съдържание, а именно:

В чл. 260е, (4) се прави следното изменение „С дружествения договор може да се предвиди привилегированите дружествени дялове да са без право на глас. Когато дивидентът по привилегированите дружествени дялове без право на глас не бъде изплатен за 1 година и закъснялото плащане не бъде изплатено през следващата година заедно с дивидента за тях. привилегированият дял придобива право на глас до изплащане на забавените дивиденди. В този случай привилегированите дялове се пресмятат при определяне на необходимите кворум и мнозинство. Не се допуска повече от половината дружествени дялове да бъдат издадени без право на глас“.

3. Дружествени дялове - особени правила и ограничения

Със законопроекта е предвидено, че при ДПК ще се извърши либерализиране на процедурата по прехвърляне на дружествени дялове. За разлика от уредбата на материята при ООД (предвиждаща ограничения, когато дяловете се прехвърлят на лице, което не е съдружник), ЗИД на ТЗ предвижда, че наличието на подобно ограничение зависи изключително от волята на съдружниците. Това разрешение ще премахне тремавостта, която съществува при ООД. В същото време интересите на останалите съдружници са защитени от текста на чл. 260и, ал. 2.

Известни критики обаче може да се отправят по отношение на разпоредбата на чл. 260и. Те са следните:

Считаме, че разпоредбата неоправдано разширява контрола на ДПК над съдружниците като ги задължава да уведомяват дружеството при промяна на контрола в юридическото лице-съдружник. Подобно изискване би довело до външна намеса от страна на дружеството в работите на съдружниците, без то да има законно право на това. Законопроектът отива по-далеч, регламентирайки, че нарушаването на задължението за уведомяване може да доведе до изключването на съответния съдружник. Въвеждането на подобни ограничителни текстове противоречи на идеята за сдружаване, което от своя страна намира проявление и в принципа, че съдружниците се обединяват в търговско дружество за преследване на определени стопански цели, но те

запазват своята самостоятелност вън от дружеството. Текстът на чл. 260и, ал. 4 е твърде ограничителен за съдружниците и не следва да бъде приеман.

Възражения изразяваме и по отношение на чл. 260и, ал. 3 от ЗИД на ТЗ - в тази си редакция предложената норма буди съмнение дали не е в нарушение на Конституцията на Република България, в частност на изконния принцип, гарантиращ неприкосновеността на частната собственост. Недопустимо е дружеството, а и което и да е лице изобщо, да има правомощие да изисква друго лице, в хипотезата съдружник, да извърши действие на разпореждане със свой актив. Извършвайки вноската в капитала на дружеството, съдружник придобива абсолютно субективно право по отношение на дяловото си участие. С оглед на гореизложеното, разпоредбата се нуждае от редакция в Законопроекта, тъй като е възможно да бъде сметена за противоконституционна.

Същото се отнася и до другото уредено в ал. 3 право на дружеството, а именно да се уговори задължение до извършване на прехвърлянето съдружниците да не могат да упражняват правото си на глас в общото събрание. Както е известно, при капиталовите дружества участието на съдружника в управлението е ограничено до участието в Общото събрание на съдружниците. Правото на глас по своята същност е управително право, което има иманентен характер, т.е. никой не може да бъде лишен от него (да не се смесва с привилегированите дялове, които се издават изначално без право на глас, а то не се ограничава впоследствие). Обстоятелството, че правото на глас е изконно право на всеки съдружник, е общото разбиране, че именно то е функция от дела на съдружника в капитала.

По отношение на изключването на съдружник, трябва да обърнем внимание и на нормата на чл. 260л от законопроекта, която също допуска нарушаване на правото на собственост на съдружниците. В тази връзка предлагаме алтернативно да се създаде нова ал. 4, на чл. 260л от Законопроекта и по - конкретно:

„Съдружник може да подаде иск срещу решенията по ал.1-3, пред Арбитражен съд, в случаите, когато това е записано в дружествения договор.“

Съответно трябва да се уреди в чл. 260и от законопроекта, нормативен текст, който да създаде правни гаранции за съдружниците, при условие че съдружниците впишат в Дружествения договор особени правила и ограничения по реда на същия член.

В тази връзка предлагаме да се създаде нова ал. 8, на чл. 260и от Законопроекта и по -конкретно:

(8)“Условията на ал.1-7 могат да бъдат вписани в дружествения договор, при условия, че в дружествения договор бъде предвидена процедура за подаване на иск пред арбитражен съд.“

Мотиви:

Повечето производства, които се гледат пред Арбитражните съдилища приключват в рамките на 6 месечен срок, за разлика от производствата пред окръжните съдилища, които отнемат години. По този начин ще бъде предоставена една съдебна гаранция за защита правата на съдружника, каквато е абсолютно задължителна при решение за изключване и отнемането на права и едновременно с това ще се запази идеята за бързината и гъвкавостта на управлението на дружество с променлив характер (ДПК), която се цели за създаването и управлението на стартъп дружества.

4. Общо събрание

Законопроектът дава възможност за гъвкавост при свикването на Общо събрание, което безспорно разрешава част от съществуващите практически проблеми в тази насока. Възможността за избор при изпращането на поканата за свикване, а именно дали тя да бъде изпратена на хартиен носил, или в електронен вариант, или да бъде качена в Търговския регистър, ще улесни значително процедурата. С цел внасяне на повече яснота, би било практично да се уточнят по-детайлно и следните въпроси:

- Как и къде се определя по какъв начин ще се изпращат поканите? –
- Допустимо ли е да бъде променен избраният метод на уведомяване (т.е. всичките ли покани могат да се изпращат само по един и същ начин или може да има различия)?
- По какъв начин може да се удостовери получаването на поканата, когато тя е изпратена по електронен път?
- Ще бъде ли въведена оборима презумпция, че след като поканата е изпратена на посочен от съдружника имейл адрес, то тя се счита връчена?

Освен това, за да се гарантира дейността на дружеството, считаме, че е необходимо да се въведе изрична разпоредба, регламентираща провеждането

на Общо събрание на определен период (например, минимум веднъж годишно, каквато е и обичайната практика при търговските дружества). В тази връзка предлагаме регламентацията на провеждането на Общото събрание да бъде в чл. 260т, тъй като логическата последователност предполага тя да бъде поставена непосредствено след разпоредбата, отнасяща се до свикване на Общото събрание (предвидено в чл. 260с от Законопроекта), а последващите разпоредби да бъдат съответно преномерирани.

Предлагаме разпоредбата на чл. 260т да има следното съдържание:

„Чл. 260т. (1) Общо събрание се провежда най-малко веднъж годишно в седалището на дружеството, освен ако в устава е предвидено друго място на територията на Република България“.

(2) Първото общо събрание се провежда не по-късно от 18 месеца след учредяване на дружеството, а следващите редовни събрания - не по-късно от 6 месеца след края на отчетната година.

(3) Общото събрание избира председател и секретар на заседанието, ако в устава не е предвидено друго“.

В случай, че формирате допълнителна работна група, която да продължи работата по законопроекта, изразяваме изрично желание наши представители да участват в нея, както и при по-нататъшното обсъждане на предложените изменения на закона.

С уважение:

Цветан Симеонов
Председател на УС на БТПП

